

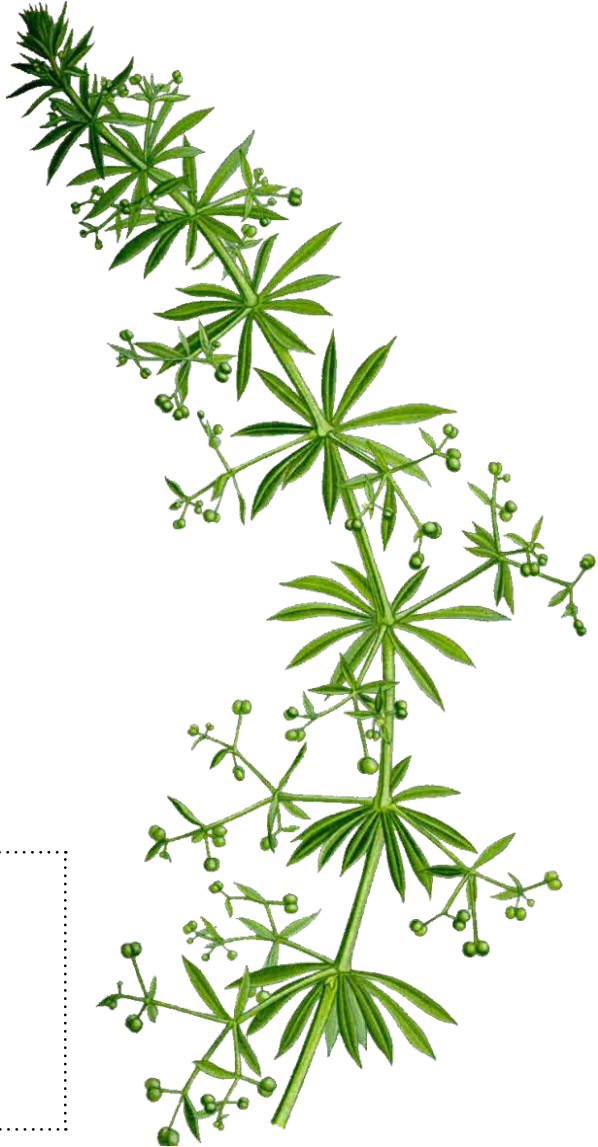
Herfst 2024

Kleefkruid

*Instituut voor natuureducatie
en duurzaamheid.*

Contactblad IVN Raalte

Inhoudsopgave

Colofon	3
Voorwoord	4
Wat is de echte achteruitgang van de weidvogels	5
Mee met de watervogeltellers	7
In gesprek met Hein Kogelman	9
6 vragen over de weidevogels	13
Vakantie in het Thüringer Wald	14
Leuke IVN- activiteiten	17
Boerendag Stoppelhaene 2024	19
Alle eendjes zwemmen in het water	22
Insectenhotel maken	25
Patrijzen	27
We gaan weer wilgen knotten!	28
Werkgroep enquête	29
Vleermuis actief overdag!	30
Hou ons water gezond!	31
De natuur in met de Bernadette school	32
FLORA BATAVA	34
Oplossingen: vragen over weidevogels	36
Bestuur en coördinatoren	39
Programma van IVN Raalte	40

foto: Hennie Kleine Koerkamp

Colofon

Kleefkruid

Kleefkruid is het contactblad voor leden en donateurs van IVN Raalte, Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid. Kleefkruid verschijnt 3 maal per jaar.

Redactie:

Meike Wittermans
Marie-José van Beurden
Westdorplan 16
8102 BE Raalte. tel. 353751
kleefkruid@outlook.com

Contacten adverteerders:

ivnraalte@gmail.com

Lay-out:

Jos Harink
De Spinde 37
8102 LA Raalte. tel. 06-10214626
j.harink@gmail.com

Drukker:

Grafisch Centrum Salland
www.grafischcentrumsalland.com

Contributie

Leden: € 20,--
Jonger dan 18 jaar of tweede lid
binnen een gezin: € 10,--.
Donateurs: € 10,--.

Machtiging:

Het bestuur vraagt leden die IVN nog geen machtiging hebben gegeven voor het automatisch overmaken van de contributie, contact op te nemen met het secretariaat.
Bankrek: NL06 RABO 035 45 71 710

De meest actuele informatie staat op onze website:

www.ivn.nl/afdeling/ivn-raalte

Wil je Kleefkruid voortaan graag digitaal ontvangen?

Mail dan naar:
ivnraalte@gmail.com

Onder vermelding van:
naam, adres en mailadres.

Dan kunnen de gegevens genoteerd worden in de ledenadministratie.

**Kopij voor
volgende kleefkruid**

**inleveren
vóór 12 december
bij M.J. van Beurden
kleefkruid@outlook.com**

Voorwoord

KLEINE LICHPUNTJES

Het is natuurlijk bekend: onze vereniging kampt met een sterke vergrijzing. Nieuwe bestuursleden en coördinatoren zijn niet of moeizaam te vinden. Terwijl we nieuw bloed echt nodig hebben om ons voortbestaan veilig te stellen. Er melden zich wel sporadisch nieuwe leden aan, maar toch nog veel te weinig om ons te verzekeren van een bloeiende vereniging. Bovendien willen nieuwe leden eerst meedraaien in een werkgroep alvorens een bestuurs- of coördinatoren functie op zich te nemen.

Zo is de werkgroep weidevogels nog steeds op zoek naar meer vrijwilligers en een coördinator. Bij een oproep hiertoe tijdens een markt in Lemelerveld hadden ze veel aandacht maar zonder succes. Daarom besloten ze ook om de stand te bemannen op de boerenmarkt tijdens de Stoppelhaene. Hiervoor hadden ze onder andere twee hele grote weidevogels meegesleept; een grutto en een Kievit. Zo iets trekt natuurlijk de aandacht. En met een mooi resultaat. Op het eind van de dag hadden zich vier nieuwe leden aangemeld.

Ook de knotters presenteerden zich op de markt. Hun kar met ladders en gereedschap plaatsten zij bij onze kraam. Door hun enthousiasme kregen zij er zo maar liefst zes nieuwe leden erbij.

Nu is het zaak om deze vrijwilligers vast te houden.

Dus af en toe zijn er lichtpuntjes die licht kunnen brengen in onze toekomst.

Jan Hendriks

Wat is de echte achteruitgang van de weidevogels

in Nederland?

Drie aspecten waren voor mij aanleiding om me eens meer te verdiepen in de achteruitgang van de weidevogels. Klopt de gedachte dat predatie, zoals vaak beweerd wordt echt wel de grootste oorzaak van de achteruitgang is?

1. Boerendag

Vele bezoekers van onze stand op de boerendag tijdens de Stoppelhaene weten het met zekerheid: de ooievaar is de grootste oorzaak en bovendien de grootste predator. Ze zien nu wel groepen van 40 ooievaarders! Die roven alle nesten leeg en eten de kuikens op. Ja, en dat eind augustus als alle jonge vogels al lang uitgevlogen zijn... Als je dan beweert dat predatie wellicht niet de grootste oorzaak is van de achteruitgang en dat zelfs onder de prederende dieren de ooievaar zelfs niet in de top 15 staat, willen ze dat echt niet geloven. Hun waarheid mag niet aangetaast worden.

2. Brussel

De Europese Commissie heeft Nederland op het matje geroepen wegens het falende beleid om onze weidevogels beter te beschermen.

3. Brief weidevogelwerkgroep

Onze leden van de weidevogelwerkgroep hebben een noodkreet naar de Provinciale Staten in Overijssel gestuurd. Zij zien een leegvraat van 80-85% van de nesten door predatoren: De vos, de kraai en met name de laatste jaren de steenmarter. De vos mag onder bepaalde voorwaarden bejaagd worden. De kraai en de steenmarter zijn beschermde dieren en mogen niet bejaagd worden. Sommige gebieden in Overijssel hebben ontheffing en daar mogen die dieren wel bestreden worden. Onze werkgroep wil die ontheffing ook voor Het Schanebroek en Hellendoornsebroek; gebieden waar de weidevogels van oudsher zich thuis voelen.

Over de achteruitgang zijn al diverse rapporten verschenen en wat blijkt?

Predatie is niet de grootse boosdoener.

De achteruitgang van de weidevogels in Nederland, zoals de grutto, Kievit en tureluur, wordt veroorzaakt door een combinatie van factoren die voornamelijk te maken hebben met veranderingen in het landbouwbeheer en de leefomgeving van deze vogels.

1. **Intensivering van de landbouw:** De overstap naar intensieve landbouw heeft geleid tot grootschalige monoculturen en een vermindering van kruidenrijke graslanden. Door het vroege maaien van graslanden,

vaak in mei en juni, worden nesten en jonge vogels vernietigd voordat ze de kans hebben om uit te vliegen. De hoge bemesting en het gebruik van kunstmest zorgen bovendien voor een dichte grasmat die moeilijk toegankelijk is voor weidevogels om in te foerageren.

- 2. Predatie.** Er zijn dus te weinig geschikte weilanden voor de vogels overgebleven. Ze moeten het hebben van de enkele restanten postzegeltjes, waar nog wel een goed leefmilieu heerst. De predatoren gaan dus "massaal" die overgebleven gebiedjes afstruinen. Dit omvat roofdieren zoals vossen, kraaien en marterachtigen, en niet te vergeten onze poezen, die nesten leegroven en jonge vogels doden.
- 3. Waterbeheer:** Veranderingen in het waterbeheer, zoals het verlagen van het grondwaterpeil voor landbouwdoeleinden, hebben geleid tot verdroging van weilanden. Dit maakt het voor weidevogels moeilijker om voedsel te vinden en verlaagt de kwaliteit van hun broedgebieden.
- 4. Klimaatverandering:** Klimaatverandering beïnvloedt de beschikbaarheid van voedsel, de timing van het broedseizoen en het gedrag van predatoren. Daarnaast kunnen veranderende weersomstandigheden, zoals droogte of hevige regenval, de broedsuccessen van weidevogels beïnvloeden.

Deze factoren samen zorgen ervoor dat de populaties van weidevogels al decennialang afnemen. Het behoud en herstel van hun leefgebieden, gecombineerd met aangepast landbouwbeheer, zijn cruciaal om deze trend te keren.

Oplossingen liggen in handen van goedwillende boeren. Maar we moeten dan snel toe naar een systeem, waarbij boeren die ervoor kiezen om goed werkende maatregelen te nemen, kunnen rekenen op een langjarige vergoeding. Maatregelen voor weidevogels, zoals laat in het seizoen maaien, kruidenrijkgrasland inzaaien, het waterpeil verhogen en geen drijfmest injecteren.

Mijn standpunt is dat aan de oproep van onze weidevogelgroep om predatoren te

Jonge Kievit

foto: Pascal Hendriks

kunnen bestrijden gehoor moet worden gegeven. Anders zijn er straks geen vogels meer om te beschermen. Maar nu is het aan de politiek om de weidevogels een leefbaar terrein te bieden.

Maar of dat dit met het huidige kabinet te verwachten valt???

Jan Hendriks

Mee met de watervogeltellers

Petje af voor alle vrijwilligers, die zich inzetten voor de natuur. Dit geldt zeker voor “onze” watervogeltellers, die al meer dan 25 jaar trouw iedere maand vogels tellen en doorgeven aan SOVON. Deze zomer mocht ik een keer mee, voor een observatie bij de vijver tegenover camping Krieghuusbelten. Er werden verrekijkers en 2 telescopen gebruikt.

De één kijkt, benoemt de vogel en het aantal en de ander noteert. Tussen de bedrijven door vertelt Hein leuke verhalen. Zo ook dat een heel oude man, de eigenaar van de Brewerplas, de vogels vanuit huis observeerde en notities maakte op de balk van de serre.

Het was mooi om een keer mee te maken en we vonden het de hoogste tijd, om nog eens extra aandacht te besteden aan het mooie en nuttige werk, dat deze telers al zoveel jaren trouw doen. Vandaar dat Meike met Hein in gesprek is gegaan om nog iets meer te weten te komen over het reilen en zeilen van de afgelopen jaren.

Het was een droge, maar winderige dag met een mooie wolkenlucht.

Marie-José

In gesprek met Hein Kogelman

We kennen Hein Kogelman als coördinator van de werkgroep watervogels en zijn levendige verhalen in Kleefkruid. Wie is deze buitenmens en welke ervaringen heeft hij door de jaren heen bij IVN opgedaan..... de redactie dook in het verhaal. Van Hein valt heel wat te leren:

Hein, je bent lang actief lid van IVN, allereerst een welgemeend woord van dank, voor je inzet voor de Nederlandse natuur en voor IVN in het bijzonder! Verbaast jou nog iets na al die jaren?

“Ja zeker, iedere keer weer! Ik weet nog dat ik met André Oortwijn bij de Hogen Broekse plas stond te tellen. Hij ging voor de eerste keer mee en meteen zagen we een visarend! Die ving ook nog een grote vis! Dus André was direct verknocht aan de tellingen. In de loop der jaren hebben we vele soorten gezien. We tellen zo'n 100 verschillende in de regio. Gewone, zoals ganzen en eenden, maar ook meer bijzondere soorten, zoals de zwarte zee eend, een zoutwatervogel nota bene. Van wilde eenden tot zeearenden zal ik maar zeggen.”

“Zo'n telling wordt maandelijks gehouden, in het weekend dat het dichtst bij de vijftiende van die maand ligt. In de vorige eeuw (ja toen was ik ook al bezig) schreven we eerst alles op een formulier: De telmethode, de telomstandigheden, de waterstand en of er bijvoorbeeld ijs op het water lag. Vervolgens ging alles met de post naar de regiocoördinator. Dit is nu digitaal natuurlijk, de gegevens worden rechtstreeks naar de overkoepelende organisatie SOVON gestuurd, die het verder verwerkt. De tellers krijgen dan weer een jaarlijkse rapport terug.“

Kijken we nu anders tegen de natuur aan dan toen jij begon?

“Toen ik begon met de tellingen in de tachtiger jaren, keken veel mensen je nog wazig aan als je het op een verjaardag over vogels had. Ik had mijn werk in Nijverdal, maar er was nog geen I.V.N in de regio, wel in Twente. Mijn vrouw heeft mij toen als verjaardagscadeau bij de Vogelwerkgroep Twente opgegeven! En ja ik heb veel zien veranderen, ten goede en kwade.

Begin jaren negentig telden we nog meer dan dertig korhanen op de Sallandse Heuvelrug en in de Engbertsdijksvennen meer dan driehonderd grutto's. Op de oude Rekoplas begin jaren negentig, telden we met gemak zeshonderd scholeksters. Ook de slechtvalk kwam in het verleden wel geregeld een kijkje nemen. De aantallen waren toen vele malen groter. Tegenwoordig ziet men het nut van de natuur gelukkig meer in. Voor veel vogelsoorten is dat te laat.”

“De natuurbeleving was heel anders dan nu. Boswachter van der Kolk van Schoonheeten (hij is ondertussen over de negentig) heeft mij eens verteld, dat hij

in zijn jonge jaren, met zijn vrouw, van kasteel Schoonheeten over het zandpad liep, naar het Overijssels kanaal en dat zij wel vijftien nachtegalel hoorden zingen! Nee, die muzikale romantiek is helaas voorbij.....

Er zijn ook positieve signalen:

Als we begin jaren negentig een grote zilverreiger over zagen vliegen, was het juichen! Nu hebben we bijna twintig grote zilverreigers op de slaappleats aan de Veenweg. Ook de roeken hebben een mooie sprong voorwaarts gemaakt. In Raalte is het aantal verdubbeld. Ja ik vind dat geweldig mooi. Gek genoeg is

een soort als de blauwe reiger over al die jaren behoorlijk constant gebleven dus het is niet zo eenvoudig te duiden. Daarom zijn die tellingen, over langere tijd, zo belangrijk.”

De Engbertsdijksvenen is voor Hein een heel speciaal gebied. Deze telgroep bestaat sinds de jaren zeventig en heeft al die jaren gegevens gerapporteerd. Het is een duizend hectare groot veengebied en de tellers mag je ondertussen professionals noemen. Steevast een uur voor zonsopgang starten zij hun tellingen. Op de meeste paden mag je niet zomaar komen. De telgroep heeft natuurlijk een vergunning voor tellingen, inventarisaties van geselecteerde soorten en wel eens een avondtelling. Dan tellen ze op de vaste slaappleatsen de kiekendieven, nachtzwaluwen en zilverreigers.

“De laatste jaren zijn we bezig om enkele van die blauwe kiekens te zenderen. Ook met speciale vergunningen natuurlijk. Sinds kort is er een groep die reptielen telt onder golfplaatjes die in het veld worden gelegd, ook dat is belangrijke informatie. Tevens zien we er reeën, wilde varkens, kraanvogels en heel af en toe hebben we bezoek van een wolf. Let wel, we zijn waarneming.nl niet! We zien veel, maar tellen met telescoop en verrekijker de vogels. Steeds met dezelfde methode en op dezelfde plaatsen, elke maand van het jaar.”

Dat tellen lijkt zo eenvoudig, maar Hein legt het technische verhaal graag aan ons uit.

“Het is niet moeilijk, maar we werken volgens bepaalde methodes. Dubbel tellen wordt beperkt door altijd op dezelfde plaats te tellen en alleen vogels op de grond, niet de overvliegende vogels. Als het aantal vogels heel groot is en dreigt met afvliegen ga je door de telescoop honderd vogels tellen, daarna zo goed mogelijk per groep van honderd. Dat doe je met meerdere personen en die aantallen

vergelijken we dan met elkaar. Met kokmeeuwen, Kieviten en ganzen wil dit nog wel eens voorkomen maar gewoonlijk tellen we ze persoonlijk per twee als ze aan of op het water zitten.”

“Bij trektellingen wordt het al moeilijker, bij een wolk spreeuwen bijvoorbeeld. Daar maken we een foto van en daarop gaan we tellen, anders zijn ze niet zo blij met ons bij SOVON, ze hebben bruikbare gegevens nodig voor het meetnet! Deze trekgegevens zijn belangrijk bij gebieden die extra bescherming nodig hebben. Fluctuaties en trends in aantallen kunnen ervoor zorgen dat (negatieve) ontwikkelingen vroegtijdig kunnen worden gesignaleerd. Onze tellingen worden vergeleken met informatie van andere onderzoekers, over beschikbaarheid van voedsel of mate van verstoring. Zo kunnen gerichte aanbevelingen worden gedaan voor bescherming en natuurontwikkeling.”

In bijdragen voor Kleefkruid is Hein wel eens kritisch op het huidige natuurbeleid, met name het Waterschap, en niet geheel onterecht natuurlijk in ons mooie, kleine land.

“Een Waterschap kan voor de natuur veel betekenen, niet alleen voor watervogels. Als het Waterschap met de grondeigenaar een plas-dras situatie creëert dan hebben in het voorjaar ook de weidevogels een mooi beschut gebied tot hun beschikking met voedsel. Wat ondersteuning van ons, als gewone burgers betreft kunnen we streven naar een zo goed mogelijke verstandhouding met de beslissers bij het waterschap, om in dialoog te blijven als het er op aankomt. Ook het gemeentebestuur zou hierin kunnen participeren door (financiële) steun.

SOVON en planologische diensten maken al goed gebruik van onze tellingen, daar zijn we heel blij mee. Bij de huidige aanpassingen langs het Overijsselse kanaal, worden ook tellingen gedaan met hetzelfde doel. Die gegevens houden wij ook in de gaten. Door watervogeltellingen te doen, krijg je signalen dat er chemische stoffen in het oppervlakte water zitten, **want als er geen voedsel meer is door gif, dan zijn er ook geen vogels!**

We zijn echter geen politieagenten of handhavers. Deze IVN werkgroep werkt als een doorgeefluik van gegevens en dat begint bij de basis: het tellen op de plek waar het allemaal om gaat. Daar hebben we altijd mensen bij nodig, mensen die weten hoe belangrijk de natuur om ons heen is, maar ook mensen die met de regenjas aan met ons meegaan het veld in. Ikzelf heb het tellen en registreren altijd fijn gevonden om te mogen doen, het aangename met het nuttige verenigen.”

Gekke anekdotes zijn er ook!

“In 2000 toen ik uilen ging inventariseren voor het SOVON boek “Atlas van de Nederlandse Broedvogels”, ging ik op de fiets, (nééééé, geen elektrische.....) richting het Boetelerveld. 's Avonds kwam ik bij de zuidkant van het terrein, ineens vlak voor mijn fiets een stekelig groot wezen tegen, die liep bijna tegen mijn fiets aan! Vlak voordat hij weer aan de andere kant verdween....realiseerde ik me ineens dat het een das moest zijn! In het weinige daglicht en de opkomende donkere avond was die determinatie niet zo eenvoudig.

En een keer tijdens een ijskoude wintermorgen, stond ik 's morgens om 5 uur op de telpost midden in de “Engbertsdijksvenen” watervogels te tellen toen er nietsvermoedend een reebok aan kwam lopen. Die liep enige tijd links van mij, door een stukje bevroren plas-dras... en zakte ineens met een geweldige klap door het ijs! Met veel kabaal probeerde hij nog wat vooruit te komen. Maar hij had mij toen nog niet gezien. Pas toen hij nog geen meter van mij verwijderd was, had ie het door: Verdraaid.. een mens!! Een IVN-mens! Hij gaf een geweldige BOHHH-schreeuw..... man toen schrok ik toch wel even... “

Meike Wittermans

6 vragen over de weidevogels

WAAR OF NIET WAAR ?

1. Een weidevogel is een vogel die op grasland broedt.

WAAR	NIET WAAR
------	-----------

2. Om nesten op te sporen wordt vaak gebruik gemaakt van een drone.

WAAR	NIET WAAR
------	-----------

3. Weidevogels voeren hun jongen niet.

WAAR	NIET WAAR
------	-----------

4. Een vogel die meteen zelf zijn voedsel moet zoeken als hij uit het ei komt noemen we een nestvlieder.

WAAR	NIET WAAR
------	-----------

5. Weidevogels hebben meestal korte poten en een korte snavel.

WAAR	NIET WAAR
------	-----------

6. De scholekster broedt vaak op platte daken. Dit kan omdat hij een van de weinige weidevogels is, die zijn jongen voert.

WAAR	NIET WAAR
------	-----------

Oplossing 6 vragen over de weidevogels achter in het boekje!

De letterzetter

Naast veel natuurschoon kwam ik ook minder mooie natuur tegen. Gelukkig hadden we een reisleidster, die van alle markten thuis was. Wat er ook door ons reisgezelschap gevraagd werd: Ze wist overal wel een antwoord op. Zo kwamen we meer te weten over de letterzetter, oftewel de (boom)schorskever, toen de vraag werd gesteld, waarom er tussen het groen hele velden met dode bomen stonden. Het was niet om plaats te maken voor de aanleg van een skipiste, zoals door enkele

dit idee geopperd werd, (Het gebied presenteert zich nl ook steeds meer als wintersportgebied), maar door een klein kevertje: de letterzetter.

De Letterzetter is een kever uit de familie van Schorskevers. Hij is maar een halve centimeter groot, maar erg dodelijk voor met name naaldbomen. Vooral fijnsparren worden door deze kever aangetast. De Letterzetter is hier dan ook verantwoordelijk voor massale boomsterfte. Net als in ons land, zijn door de droogte van de laatste jaren vooral de fijnsparren erg verzwakt, waardoor deze kleine kever eenvoudig zijn opmars kan maken. Hij graaft kleine gangetjes onder de schors van de boom. Wanneer je de schors eraf haalt lijkt het alsof er een heel boekwerk is geschreven op de stam van de boom. Zo komt de letterzetter dan ook aan zijn naam. Afhankelijk van het weer worden er elk jaar tussen april en begin oktober zo'n 2 à 3 generaties geboren.

De droge zomers van de laatste jaren en de zachte winters zorgen voor een zwak immuunsysteem van de boom, waardoor de letterzetter de vrije hand krijgt en gemakkelijk onder de boomschors kan kruipen, waar hij begint te graven. De sapstroom van de boom wordt door het gangenstelsel verstoord, waardoor de boom een watertekort krijgt. Na verloop van tijd zal de boom dan doodgaan.

Hoe gaat de letterzetter te werk?

- Een volwassen letterzetter overwintert in het bos in dode takken, afgevallen bladeren en andere afvalhopen.
- In het voorjaar gaat hij op zoek naar een geschikte boom om zich voort te planten. Een beschadigde boom, verzwakte boom, heeft zijn voorkeur.
- Hier zoekt hij in de boomschors een geschikte plek om zich naar binnen te boren.
- Eenmaal onder de boomschors, graaft hij een paringskamer.

- Wanneer deze klaar is, lokt hij met een bepaalde lucht twee tot drie vrouwtjes naar zijn paringskamer.
- Hij paart met de vrouwtjes en deze gaan daarna verder met graven en er worden eitjes afgezet in de gangen.
- De larven leven van de sapstroom van de boom en vreten zich ook een gang door het hout.
- Na het verpoppen zoekt de jonge lettervreter een weg naar buiten om te overwinteren.
- Doordat de zomers nu steeds wat droger en langer worden en de winters wat milder, is de cyclus steeds korter en kunnen er wel drie generaties in een jaar zijn.

Bij hoge populaties kunnen ook gezonde bomen ten prooi van de letterzetter vallen. Je herkent een besmette boom aan het gelige boormeel op de stam, de bruin verkleurde boomkronen, het verlies van naalden en het afvallen van de bast.

Betekent dit het einde van de fijnspar?

Of dit het einde van de fijnspar betekent, is nog maar de vraag. Jonge sparren worden immers door de letterzetter niet aangetast. Daarnaast is de letterzetter geen goede vlieger en grote afstanden afleggen kan een probleem zijn. Dus er

is nog hoop voor de fijnspar.

Maar het blijft een triest gezicht, als je, zoals hier in het Thüringer Wald, tussen heel veel groene bossen, ook grote stukken ziet met bomen, waarbij bijna geen groen meer te bespeuren valt.

De boomschorskever kan dan wel mooie patronen maken onder de schors, waaraan hij

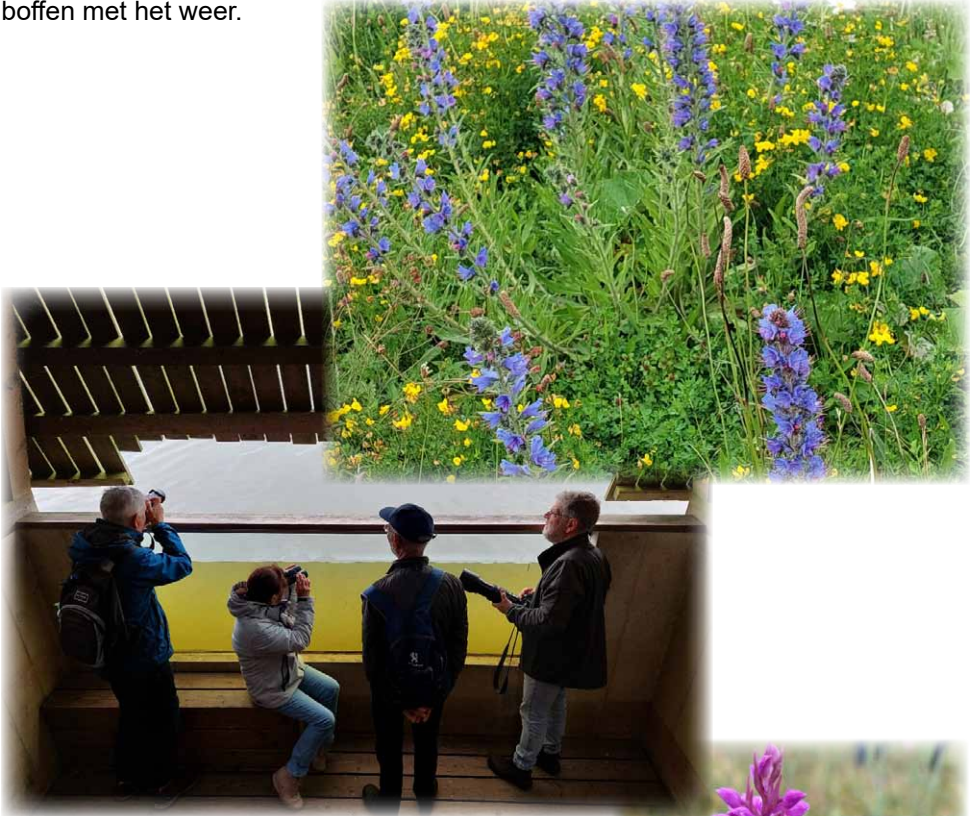
zijn naam "letterzetter" te danken heeft. Hij zorgt voor lelijke stukken bos tussen het groen. En het is nog maar de vraag of zijn korte levensduur en zijn slechte vliegkunst het af gaan leggen tegen de groei van jonge bomen. Zeker nu het klimaat duidelijk aan het veranderen is.

Marie-José van Beurden

Leuke IVN- activiteiten

De afgelopen periode werden er weer diverse leuke IVN-Activiteiten georganiseerd. Zo ging een groep naar de Marker Wadden. Een prachtig natuurgebied waar we heel wat vogels, vissen en planten konden ontdekken. Het was een mooie, droge dag tussen heel wat natte dagen in. Maar zo mag een mens ook wel eens boffen met het weer.

Ook voor de orchideeënexcursies, waarbij Jan Hendriks altijd enthousiast kan vertellen, is steeds de nodige belangstelling. Het terrein is goed nat. En laarzen dragen is dan ook geen overbodige luxe.

Het “Groen Bezig Festival” in Het Hoftheater, dat door de provincie werd georganiseerd, was ook zeker de moeite waard om te bezoeken. Behalve het volgen van diverse workshops en het bezoeken van veel info-kraampjes, werden er ook mensen geïnterviewd over het werk dat zij bij hun IVN-afdeling deden en kon er een “gouden Tip” voor de natuur worden ingesproken. Ine Kappert was “de gelukkige” die namens

IVN-Raalte het woord mocht doen, dat op film werd vastgelegd.

Foto's:
*Agnes Eisses en
Marie-José van
Beurden*

Tekst:
Marie-José

Boerendag Stoppelhaene 2024

Zoals ieder jaar wilden we nu ook weer onze vereniging promoten op de boerendag. Hoewel het dit jaar wat moeilijker bleek te zijn om alles voor elkaar te krijgen en er mensen waren die zich er ernstig zorgen over maakten, kwam er een “verlossend” mailtje van Jan:

foto: Eduard Veldkamp

“Het gaat goed komen met de boerendag. Er is ons toegezegd dat er ruimte zal komen rond onze kraam voor de grote vogels. En ook voor de kar van de knotters. Bovendien krijgen we twee kramen. Uitgaande van de reactie tijdens de laatste bijeenkomst van de coördinatoren, zal ook de bemensing niet veel problemen opleveren.”

Dat was voor velen een opluchting. En.....de kraam loog er niet om. Prachtig aangekleed en de mooie, grote vogels ervoor trokken meteen de aandacht van jong en oud.

En zelfs van de oogstkoningin en haar hofdames.

Foto: Eduard Veldkamp

Zo konden er mooie gesprekken plaats vinden en kwamen weer heel wat mensen meer te weten over wat IVN-Raalte voor de natuur in deze omgeving betekent.

Er werden veel vragen gesteld over de drones, waar de weidevogelgroep mee werkt. Zoals: "Wat is het nut ervan?" En: Wat is het voordeel van een drone met warmtecamera? ". Alles werd haarfijn uitgelegd door onze enthousiaste weidevogelbeschermers.

Maar ook de "knotters" hadden niet over belangstelling te klagen. Met enige trots vertelden ze over hun werk en gaven uitleg over de materialen die

ze gebruikten en die op de materiaalwagen, (die een beetje oneerbiedig "de kar" wordt genoemd.), te zien waren.

Een mooie kraam, enthousiaste IVN-ers, geïnteresseerd publiek en een droge dag met stralende zon..... Dit alles maakte er een zeer geslaagde dag van.

Foto's: Eduard Veldkamp en Marie-José van Beurden

Marie-José van Beurden

Alle eendjes zwemmen in het water

Al best wat jaren tel ik voor Sovon iedere maand de watervogels op een stuk Overijssels kanaal. Het zijn vooral meerkoeten, waterhoentjes en soms een ijsvogeltje. In de winter wordt dit aangevuld met wat dodaars. Maar af en toe zwemt er ook een bijzondere eend. Hieronder een aantal foto's van deze eendjes die soms in hun eentje en soms met wat soortgenoten een bezoekje brengen aan het kanaal.

Kaneeltaling: Een mannetje in maart 2017. Komt oorspronkelijk uit Noord- en Zuid-Amerika.

Rosse fluiteend: Een groepje van vijf vogels in mei 2019. Komt oorspronkelijk uit Amerika (ten zuiden van Mexico) en Afrika.

Mandarijneend: In mei 2019 voor het eerst gezien en sindsdien regelmatig in groepjes met wisselende samenstelling, vooral in de winter. De grootste groep bestond uit zes mannetjes en drie vrouwtjes.

Muskuseend: In november en december 2019 zwommen er twee mannetjes wilde eend x muskuseend, een kruising tussen twee soorten dus. Komt oorspronkelijk uit Noord- en Zuid-Amerika.

Kaapse casarca: Van augustus tot en met november 2023 één vogel. Komt, zoals de naam al aangeeft, oorspronkelijk uit het zuiden van Afrika.

Kokardezaagbek: Een vrouwtje in december 2023 en nog een keer in maart 2024. Komt oorspronkelijk uit Noord-Amerika. Komt soms als dwaalgast naar Europa, maar dan hebben ze meestal geen gekleurde ring om de poot zoals deze vogel.

Roodschoudertaling: Ook wel ringtaling genoemd. Twee vrouwtjes, maar net buiten mijn telgebied zwommen nog een mannetje en een vrouwtje. Komt oorspronkelijk uit het midden van Zuid-Amerika.

In januari 2023 zat er een mannetje Carolina-eend verscholen in het riet. Deze soort komt oorspronkelijk uit Noord-Amerika. Van deze vogel heb ik geen foto gemaakt.

De vraag is natuurlijk waar al deze eenden vandaan komen. Ik kan me voorstellen dat ze van over de hele wereld naar dit stukje Overijssels kanaal zijn komen vliegen omdat het hier zo fijn zwemmen is, maar het is waarschijnlijker dat deze vogels ergens zijn ontsnapt. Verschillende vogels zwommen dan ook rond met een (kwekers)ring.

Marco Tijs

Nieuwsgierig naar onze biologische boerderijwinkel?

Struinpad • Modderpoel • Boerenpret puzzeltocht

Insectenhotel maken

Bij het bouwen van een Insectenhotel komt best wel wat werk kijken. Zo moet gezaagd, geknipt en gaten geboord worden in hout en steen en alles moet verlijmd worden. En dan nog mooi verpakt worden als decoratie voor in de tuin. Of maak het van een grote stam, met of zonder motief, zoals hier hangt.

HOUT

Neem een stuk Hardhout van minimaal 10 cm dik en boor in de kopse kant diversen gaten in het hout van 2 t/m 10 mm. Doe dit met een scherpe houtboor, liefst met voorsnijders zodat er geen vezels in de gaten blijven zitten. (Dit zodat de insecten hun vleugels niet beschadigen). Boor zoveel mogelijk gaten van 2 t/m 6 mm en enkele van 7 t/m 10 mm. Gaten zo diep mogelijk boren, maar niet er doorheen. En blaas de gaten goed schoon!

BAMBOE

Probeer enkele bamboe takken te krijgen en knip of zaag die in lengtes van minimaal 10 cm, takken van 2 tot 10 mm. Zorg ervoor dat de langste lengte vanaf de knoop boven zit en blaas de gaten goed schoon!

STEEN

Ja ook in steen huizen insecten. Dus boor in de zijkant van de steen enkele gaten van 3 tot 10 mm, maar niet erdoor heen. In steen boren is wel wat moeilijker, maar blaas de gaten wel goed schoon.

RIET

Riet is ook zeer geschikt voor insecten, knip ze ook op minimaal 10 cm. En zorg dat de langste lengte boven de knop van het riet zit en zorg dat het riet hol is.

MAKEN

Van dit alles kun je zelf een kunstwerkje maken van de materialen die hierboven vermeld staan, het beste is dat je alles goed verlijmt met montage lijm, zodat de vogels niet de bamboe en het riet eruit kunnen trekken. Maken zoals het hier staat met een vlinderhuis kan natuurlijk ook.

VLINDERHUIS

Vlinders leggen hun eitjes meestal op planten en niet in pijpjes. Het vlinderhuis dient alleen als schuilplaats voor de vlinder als er plotseling weersverandering ontstaat zoals storm en regen. Maar dan moet je wel een vlinderhuisje maken van hout.

SOLITAIRE INSECTEN

In een insectenhuis komen alleen solitaire insecten die bijna nooit steken. Hang of zet het insectenhuis in de zon, op het zuiden of zuidoosten. Dat is de beste plek. Als het kan op ooghoogte, dan kun je goed zien wat er gebeurt op een zonnige dag.

Veel succes ermee,

Mathieu Kunnen

- ✓ Voor al uw ontwerp en drukwerk
- ✓ Printen / inbinden
- ✓ Posters, stickers, spandoeken en canvas
- ✓ Foto's, logo's of teksten op spiegels
- ✓ Borduren en bedrukken badstof
- ✓ Originele relatiegeschenken
- ✓ en nog veel meer.....

www.GrafischCentrumSalland.nl
Raalte, tel. 0572-381065

Patrijzen

Een aantal maanden geleden werd ik gebeld door mensen uit Heino, die een verlaten patrijzennest hadden bij hun boerderij. Ik heb de eieren in de broedmachine gelegd. 5 patrijs kuikens zijn uit het ei gekomen. Na 9 weken hebben we ze de vrijheid gegeven. Hopelijk gaat het goed en vinden ze hun weg in de vrijheid.

Gerard Heuven

We gaan weer wilgen knotten!

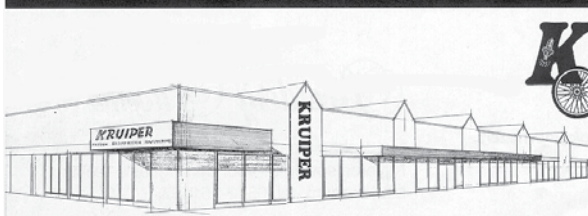
Het seizoen 2024-2025 staat weer voor de deur.

We gaan weer heerlijk samen knotten in de winter op de volgende data:

- 2 november 2024
- 7 december 2024
- 4 januari 2025
- 1 februari 2025
- 1 maart 2025

Anton Holterman

2500 m² fiets- bromfiets- en tuinplezier!

K KRUIJER
Fietsen
Bromfietsen
Tuinmachines

Tel. 362800
Aahstraat 15
Raalte

Werkgroep enquete

werkgroep	
Aantal leden	
Aantal IVN leden	
Aantal actieve leden	
Aantal weinig actieve leden.	

Wil iedere coördinator bovenstaande gegevens doorgeven aan Jan Hendriks:
Hendriks1949@kpnmail.nl

Dit om weer even goed inzicht te krijgen, hoeveel leden er bij een werkgroep zijn aangesloten.

Bij voorbaat dank,

Jan

foto: Hennie Kleine Koerkamp

Vleermuis actief overdag!

Op donderdag (Hemelvaartsdag) om 10 uur 's morgens liep ik langs het kanaal de hond uit te laten en zag dat er een vleermuis langs de boom omhoog aan het kruipen was .

Dat leek mij heel bijzonder overdag en in de zon. Zie Foto's:

Mathieu Kunnen

Hou ons water gezond!

Nog altijd zijn mensen zich onvoldoende bewust, hoeveel moeite het kost om ons drinkwater schoon en medicijnvrij te krijgen. Nog steeds worden er medicijnen door het toilet gespoeld, in plaats van deze terug te brengen naar de apotheek.

Als in het ziekenhuis een scan wordt gemaakt met contrastvloeistof, worden er zelfs 4 zakjes mee naar huis gegeven, om de eerste vier plasjes na de scan niet in het riool te laten belanden.

Daarom: **Hou ons water gezond!**

Spoel geen medicijnen door!

Arjan Schepers Vaste Planten

kwekerij van bijzondere vaste planten

Hakkershoekweg 9 Mariënheem
info@arjanschepers.nl

tel 06-41271997
www.arjanschepers.nl

De natuur in met de Bernadetteschool

Onze jeugdgroep "De Groene Laarzen", bestaat al lang niet meer. Alle pogingen om weer een jeugdgroep te vormen liepen op niets uit. En dat terwijl het milieu en de natuur in deze tijd volop in de schijnwerpers staan. Alles moet duurzaam, een tweede leven krijgen en overal zijn windmolens en zonnepanelen te vinden omdat we alleen nog schone energie wensen te produceren.

"Waar kijken deze kinderen naar?"

Met een verrekijker mochten ze een vogel zoeken, die verderop in het bos was neergezet.

Uitleg over vogels aan leerlingen van de Bernadetteschool in Heeten

Fijn dat kinderen op school wel het nodige over de natuur leren. En niet alleen uit de boeken of via videobeelden. Nee, steeds meer scholen willen de kinderen ook buiten kennis laten maken met de natuur.

Zo kwam er een aanvraag van De Bernadetteschool uit Heeten om met een groep kinderen buitenactiviteiten te doen. Vrijwilligers van IVN helpen hier graag bij. En zo zijn 4 mensen van IVN-Raalte 2 ochtenden met een groepje kinderen iets gaan vertellen over diverse items in de natuur:

- waterdierpjes
- “vierkante meter”
- wat zie je.....???,
- bomen en struiken

Toevallig kwam Jeroen Willemsen (vogelkenner ten top en gids bij de vogelzang-cursus) de groep tegen en vertelde de kinderen nog leuke weetjes over vogels. Zowel de kinderen, de leerkrachten als onze vrijwilligers konden terug kijken op een zeer geslaagde samenwerking en een paar leerzame dagen.

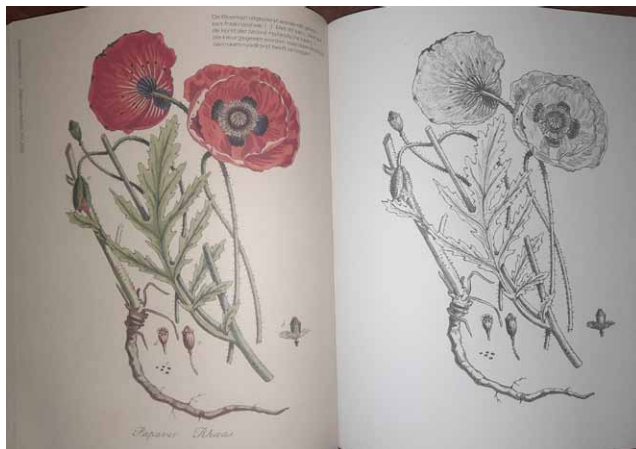
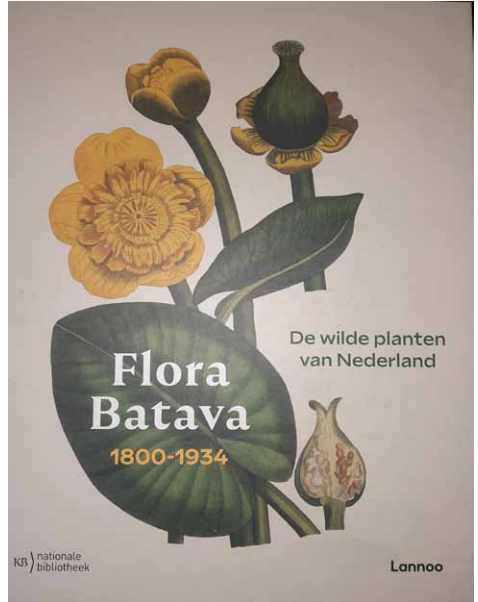
Ook een school uit Raalte-Noord deed een beroep op de vrijwilligers van IVN, die met 2 leerkrachten en de leerlingen van groep 8 naar het Boetelerveld zijn geweest. Ook zij konden terug kijken op een leerzame en geslaagde dag.

Foto's: Ine Kappert

DE WILDE PLANTEN VAN NEDERLAND 1800-1934

Vorig jaar kreeg ik me toch een enorm cadeau van mijn zus: De Flora Batava! Zij weet als geen ander dat ik een krankzinnige plantengek ben, die tegenwoordig ook op de fiets kruiden zoekt voor griezelige drankjes..... maar daarover elders in dit blad meer.

In de 17de eeuw had je hele bijzondere opleidingen, die duurden geen 6 jaar en als je geslaagd was, had je geen studietoelating. De studie duurde namelijk je hele leven en je werkte voor niets voor een groot kunstenaar, om het vak te leren. Graveur en cartograaf Christiaan Sepp (1700-1775) was zo'n figuur en zijn zoon Jan Christiaan (1739-1811) ging natuurlijk bij hem in de leer. Zo werd hem de liefde voor natuurstudie met de paplepel ingegoten en werd hij uiteindelijk "de meest productieve uitgever van natuurhistorische prachtwerken". J. C. Sepp en Zoon trokken erop uit om planten en dieren te verzamelen en na te tekenen. Later maakten zij afbeeldingen op handgekleurde koperplaten van hoge kwaliteit. Zij gaven boeken uit van de meest exotische soorten, die gretig aftrek vonden bij de rijke burgers en ze waren een van de eersten die "losse afleveringen" produceerden. Lezers konden intekenen om periodiek een aantal platen met beschrijving te ontvangen. Zo bleef

het drukken betaalbaar en tegelijkertijd konden ook meer mensen kennis nemen van de natuur!

In 1800 kwam de aankondiging van het grootste werk dat Jan Christiaan van plan was:

"Ons plan betreft namelijk het beter doen kennen van de Flora Batava, dat is: van alle de Inlandsche

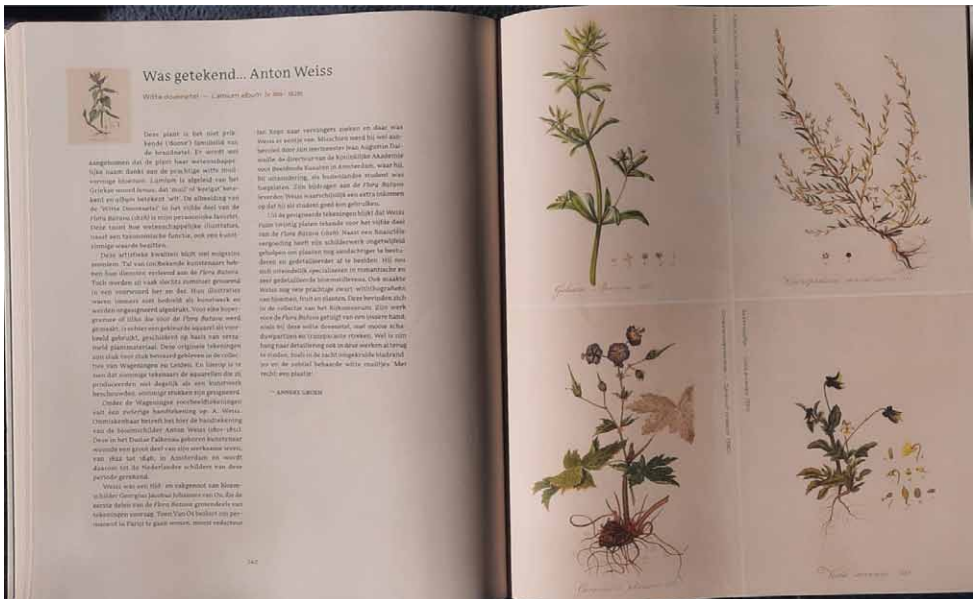

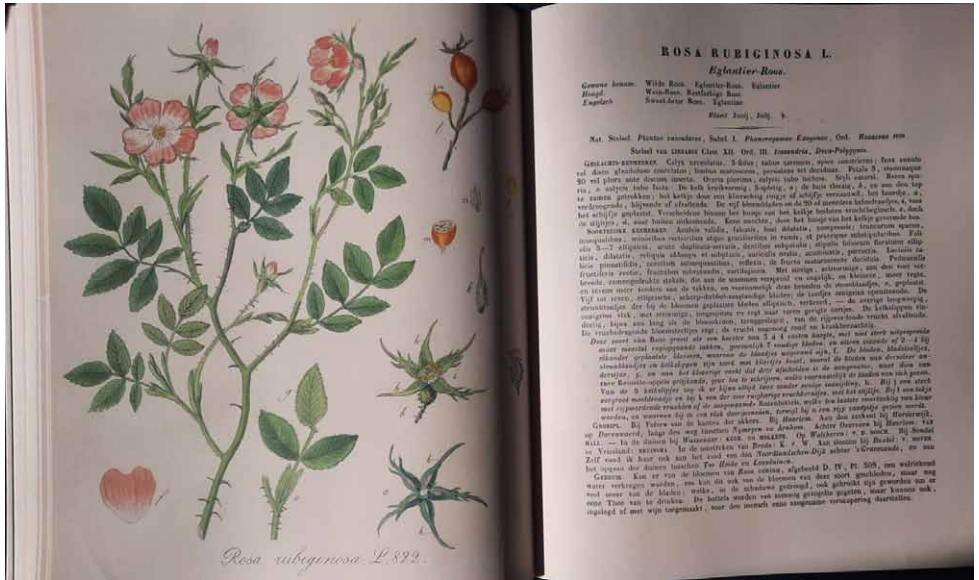
Plantengewassen, welke zonder konst en voortkweeking van menschen, in de uitgestrektheid van ons gehele Gemeenebest, als van zelve groeijen, en alzo als natuurlyke inboorlingen van ons Vaderland aangemerkt mogen worden”.

Dat resulteerde in dit schitterende naslagwerk, in 2023 opnieuw uitgegeven door KB Nationale Bibliotheek, onder redactie van Esther van Gelder en Norbert Peeters. 134 jaar plantenonderzoek bijeengebracht en geactualiseerd, een liefdesverklaring aan de Nederlandse natuur!

Klassieke kleurenplaten met oudhollandse beschrijvingen en moderne, lezenswaardige artikelen wisselen elkaar af in dit heerlijke boek. Uiteraard is ook Galium aparine vertegenwoordigd, het wilde plantje waarnaar dit blad is vernoemd.

Op webwinkel.kb.nl is het boek te bestellen voor € 99,--. Als ik me onderweg iets afvraag over een plant, kijk ik eerst in mijn zakboekje wilde planten van Peter D. Moore, (de vergeelde koft vastplakken heeft al jarenlang geen zin meer...) en dan thuis komt de Batava uit de kast, want zeker weten staat dat ene, nauwelijks waarneembare oeverplantje er in. Ook hedendaagse kunstenaars laten zich meevoeren door dit boek. Rinke Struik, kunstenaars uit Deventer (rinkestruik.nl), haalt haar inspiratie en materiaal uit de natuur, tijdens wandelingen door ons mooie

landschap. Zo maakte zij het werk “Flora Batava”. Versleten, vergane bladeren en kruiden..... geeft zij een nieuw begin, een tweede leven. Ook een heruitgave van de natuur, een eerbetoon aan dit prachtige boek.

<Foto's uit het boek en van het kunstwerk, daar krijg ik hopelijk nog een goede foto van de kunstenaars van, als zij het tenminste goed vindt om het te noemen.... Wordt vervolgd!>

Meike

EnRinke Struik heeft gereageerd. Zie bijgaande foto's

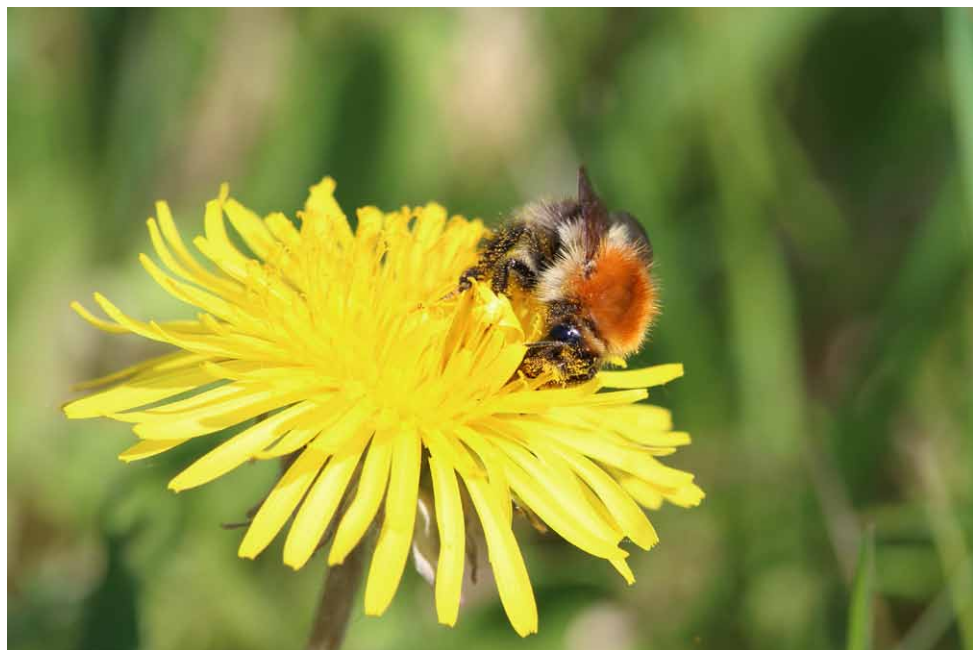
Oplossingen: vragen over weidevogels

Oplossing 6 vragen over de weidevogels:

1 waar, 2 waar, 3 waar, 4 waar, 5 niet waar, 6 waar.

foto's: Pascal Hendriks

H. Kleine Koerkamp

H. Kleine Koerkamp

Bestuur en coördinatoren

Bestuur

Voorzitter:

vacant

Secretaris:

Eduard Veldkamp
tentje13@gmail.com
06 - 15135706

Penningmeester:

André Houter
a.houter@kpnmail.nl
06 - 43133834

Algemeen lid:

Jan Hendriks
hendriks1949@kpnmail.nl
0572 - 354381

Ledenadministratie:

Grady Uyt de boogaardt
ledenadm-ivnraalte@
outlook.com
06 - 40231576

Coördinatoren van de werkgroepen

Steenulen:

Gerard Alferink
alferink1948@gmail.com
0572 - 381767

Roofvogels:

Martijn Wijnberg
martijn_wijnberg@hotmail.com
06 - 29113940

Nestkasten:

Mathieu Kunnen
mjmkunnen@gmail.com
06 - 51586707

Weidevogels:

Vacant

Vogelzang:

Ellen Slurink-Kleinlangevelsloo
ellen@kwestievaninhoud.nl
06 - 14380538

Wilgenknotten:

Antoon Holterman,
a.holterman@home.nl
06 - 15618073

Jan Kerkdijk

j_kerkdijk@hotmail.com
06 - 22132991

Hoogstamfruit:

Marit Maas
marit.maas@maasenergysys-
tems.nl
06 - 10134104

Watervogels:

Hein Kogelman
heinkogelman@hotmail.com
0572 - 354750

Kerkuilen:

Jan Legebeke
legebekenieuwburg@
gmail.com
0572 - 357782

Wilde planten en kruiden:

Jan Hendriks
hendriks1949@kpnmail.nl
0572 - 354381

Natuurlijke omgeving:

vacant

Tuincoaches

Emilio Metting
vlinderfotograaf@outlook.com

Eduard Veldkamp

tentje13@gmail.com
06 - 15135706

Gierzwaluwen:

Hugo Sterkman
famsterkman@ziggo.nl
06 - 51392765

Consul Paddenstoelen

André Houter
a.houter@kpnmail.nl

Wergroep Educatie:

- informatie stand
- kleefkruid
- excursies voor volwas-
senen
- gezinsexcursies
- lezingen en cursussen

Marie-José van Beurden en

Ine Kappert
inekappert@daxis.nl
0572 - 357345

- website
www.ivn.nl/afdeling/raalte/

Jos Harink
j.harink@gmail.com

- Facebook
- Instagram

Karin in 't Veld
karin.intveld@home.nl

Oproep aan alle leden!!!

Om onze ledenadministratie actueel te houden, verzoekt het bestuur ieder lid om een adreswijziging, een nieuw emailadres en een nieuw telefoonnummer zo spoedig mogelijk door te geven.

Deze wijzigingen kunnen doorgegeven worden aan:
ivnraalte@gmail.com

Programma van IVN Raalte

Kijk op de website voor de laatste info over ons programma:
www.ivn.nl/afdeling/raalte/

 SCAN ME

 SCAN ME

Ook kun je terecht op onze facebook pagina:
www.facebook.com/profile.php?id=100091694222473

